

DODATEK KOT NAJPOGOSTEJE ZAIZPOSTAVLJENA STRUKTURA NEMŠKEGA STAVKA

Članek osredinja rabo dodatkov (nem. Zusatz) v nemških spletnih komentarjih uporabnikov. Dodatki predstavljajo eno izmed najpogosteje zaizpostavljenih struktur v nemškem govornem jeziku, novejša študije pa kažejo tudi na njihovo rabo v pisanih besedilih. V članku najprej s teoretičnega stališča osvetlimo raznolike oblike zadnjega stavčnega polja, nato opredelimo skladenjske in slogovne značilnosti dodatkov. Sledi opis značilnosti spletnih komentarjev uporabnikov pod spletnimi članki, ki kot relativno mlada besedilna vrsta spletno posredovane komunikacije zaradi svoje dialoščnosti in pogovorne zasnovanosti kažejo številne značilnosti govornega jezika. Sintaktično-semantična ter stilistična analiza 188 komentarjev uporabnikov (12.374 besed) različnih nemških nadregionalnih spletnih časopisov ter rumenega tiska pokaže, da so tovrstne strukture v zadnjem stavčnem polju ne le pogosto rabljene, ampak tudi strukturno zelo raznolike, različno označene in kompleksne, npr. dodatki k dodatkom, ter imajo v besedilu najrazličnejše slogovne funkcije. Podobno kot v govornem jeziku služijo dodatki v spletnih komentarjih uporabnikov predvsem dodajanju pozabljenih informacij ter variranju informacij predhodnega stavka. Raziskava je pokazala, da se raba dodatkov ne razlikuje bistveno niti glede na obravnavano tematiko niti glede na časopis, kar nakazuje, da gre za splošno razširjen in pogost jezikovni fenomen te besedilne vrste. Predvsem so zanimivi izsledki rabe dodatkov po posameznih uporabnikih, ki kažejo, da uporabniki, katerih komentarji izstopajo po pogostnosti dodatkov, velikokrat uporabljajo dodatke s skupnimi strukturnimi značilnostmi in funkcijami ter so tako odraz individualnega stila pisanja.

Ključne besede: dodatek, izokvirjanje, zadnje stavčno polje, slogovne funkcije, besedni vrstni red, nemščina, spletni komentarji uporabnikov, spletno posredovana komunikacija

1 Uvod

Besedni vrstni red je v nemškem jeziku podvržen skladenjskim, morfološkim in komunikativnim zakonitostim (prim. Helbig in Buscha 2001: 473; Bračić, Fix

in Greule 2011). Norma določa, da se osebna glagolska oblika v pripovednem enostavnem stavku nahaja na drugem mestu, neosebne glagolske oblike pa so postavljene na konec stavka. Glagolske oblike tako tvorijo stavčni okvir, ki je temeljna gradbena enota in v nasprotju s slovenskim jezikom osrednja značilnost nemške stave (prim. Crnkovič 2018: 245). Za ponazoritev nemške stave v enostavnem stavku se je v nemškem jezikoslovju uveljavil linearni topološki model, ki nemški stavek razdeli na tri osnovna stavčna polja: predpolje (nem. Vorfeld), osrednje stavčno polje (nem. Mittelfeld) in zadnje stavčno polje (nem. Nachfeld) (prim. Wöllstein 2014: 22). Zaradi vpliva medijev in govorjenega jezika v zadnjem času prihaja do rahljanja stavčne strukture tako v predpolju in osrednjem stavčnem polju kot tudi v zadnjem stavčnem polju (prim. Marschall 2015: 202; Tavčar-Pirkovič 2017). Predvsem v zadnjem stavčnem polju jezikoslovci opažajo številne večje spremembe, ki so še v 80-ih letih veljale za slovnično nepravilne (prim. Vickel-Roisin (ur.) 2015: 3), danes pa predstavljajo tipične značilnosti ne le govorjenega jezika, ampak tudi pisanih besedil (npr. spletna) publicistična, oglaševalska ter umetnostna besedila) (prim. Marschall 2015: 202; Polajnar in Tavčar-Pirkovič 2020). Marschall (2015) pokaže, da je raba zaizpostavljenih struktur zadnjega stavčnega polja v publicističnih besedilih stilistično, kognitivno in besedilnovrstno motivirana, izvor pa gre iskati v govorjenem jeziku (prim. tudi Duden 2016; Sandig 2006 idr.). Tovrstne strukture sledijo zakonu o skladenjski bližini in topološki oddaljenosti glagola, ki narekuje, da proti desni (desni rob osrednjega polja ali zadnje stavčno polje) težijo tisti stavčni členi, ki so s povedkom, v katerem je osebna glagolska oblika, skladenjsko povezani (prim. Bračič, Fix in Greule 2011: 26). Bračič in soavtorji (2011: 26) kot glavne značilnosti nemške stave omenjajo še komunikacijsko dinamiko oz. zakon naraščajoče sporočilne vrednosti, ki pravi, da so najpomembnejši deli sporočila postavljeni na desno. V skladu s teorijo o členitvi po aktualnosti praške šole so zaizpostavljene strukture rematične.

V članku se osredotočimo na rabo dodatkov (nem. Zusatz), ki predstavljajo eno izmed najpogosteje zaizpostavljenih struktur v nemškem govorjenem in tudi pisnem jeziku (prim. Tavčar-Pirkovič 2017). Polajnar in Tavčar-Pirkovič (2020) v članku o dodatkih v komentarjih in kolumnah spletnih časopisov na eni strani ter pripadajočih komentarjih uporabnikov na drugi strani raziščeta njihove besedilnovrstne in stilistične značilnosti: ugotavljata, da so dodatki v interaktivnih komentarjih uporabnikov primerjalno številčnejši, razlike pa se kažejo tudi v njihovi strukturi in slogovni funkciji. V eksemplarični analizi pokažeta, da so dodatki v komentarjih uporabnikov ne le kompleksnejši, ampak tudi strukturno in funkcijsko bolj raznoliki kot v spletnih člankih, katerim sledijo. Zato se dani članek osredinja na komentarje uporabnikov s spletnih forumov različnih nemških nadregionalnih dnevnik in tedenskih spletnih časopisov (Zeit Online, FAZ.net, TAZ.de) ter rumenega tiska (Abendzeitung), ki se nahajajo pod članki dveh različnih diskurzov (uporaba kanabisa v medicinske namene in pandemija koronavirusne bolezni). Cilj je pokazati strukturno in funkcijsko raznolikost dodatkov ter podobnosti in razlike v rabi dodatkov glede na temo, profil bralcev (tip časopisa), individualni stil in dolžino komentarjev.

2 Dodatek in njegove slogovne funkcije: teoretična izhodišča

Spodnja tabela prikazuje linearni topološki model nemškega stavka (Wöllstein 2014: 22).

Vorfeld	Linke Satzklammer (LSK)	Mittelfeld	rechte Satzklammer (RSK)	Nachfeld
predpolje	levi del stavčnega okvirja	osrednje stavčno polje	desni del stavčnega okvirja	zadnje stavčno polje

Tabela 1: Linearni topološki stavčni model

Z desnim stavčnim okvirjem naj bi se nemški enostavni stavek (z osebno glagolsko obliko na drugem mestu) tudi zaključil. Zadnje stavčno polje ostaja nezasedeno, le v izjemnih primerih se v njem nahajajo določene konstituente. Če se osredotočimo na zadnje stavčno polje, pregled nemških slovnice in skladnje pokaže, kako neenotno in heterogeno je slednje definirano. Opaziti je heterogenost tako v poimenovanju procesa zasedanja desne stavčne periferije v nemškem stavku (Rechtsversetzung, Herauslösung aus dem Rahmen, Ausklammerung, Nachtrag, Extraposition von Stellungsgliedern, Herausstellung) kot tudi struktura, ki iz teh procesov izhajajo in se pogosto prekrivajo (Nachstellung, Reparatur-Nachtrag, Zusatz itd.) in nenazadnje heterogenost v poimenovanju zadnjega stavčnega polja¹ (npr. Duden 2016/2009; Zifonun idr. 1997; Eisenberg 2013; Engel 2009; Eroms 2000; Flämig 1991; Weinrich 2005; Vinckel-Roisin (ur.) 2015). Pri sistematizaciji fenomenov desne stavčne periferije avtorji izbirajo različne kriterije, in sicer slogovne kriterije v kombinaciji z nekaterimi psihološko-kognitivnimi zakonitostmi ter fonetičnimi lastnostmi. Tavčar-Pirkovičeva (2017: 145–152.) prav zaradi pluralnosti izrazov in definicij tako ves prostor za desnim stavčnim poljem poimenuje desna stavčna periferija, strukture v njej pa glede na novejšo teorijo razdeli v sedem večjih kategorij in jih definira tako s sintaktičnega kot tudi s stilističnega, fonetičnega in komunikacijskega vidika. Omenjeni model opredeljuje tudi dodatek (nem. Zusatz), ki se empirično izkaže kot pogosta struktura zadnjega stavčnega polja oz. desne stavčne periferije (prim. Polajnar in Tavčar-Pirkovič 2020; Tavčar-Pirkovič 2017) in je predmet obravnave danega članka.

V starejših delih je dodatek (nem. Zusatz) obravnavan zgolj v okviru struktur, ki lahko zasedajo zadnje stavčno polje, to je dostavek (nem. Nachtrag) (prim. Erben 1972; Heidolph idr. 1981) ali pa izpostavitev (nem. Herausstellung) (prim. Altmann 1981; Sandig 1986). Termina dostavek ali izpostavitev v tem kontekstu

¹ Desno stavčno periferijo lahko razumemo kot nadpomenko za prostor za desnim stavčnim okvirjem. Poleg zadnjega stavčnega polja (Nachfeld) se omenjajo še nekatere delitve tega polja (npr. »rechtes Außenfeld« kot desno zunanje polje ali pa »Nachfeld im engeren/weiteren Sinne«, torej zadnje stavčno polje v ožjem/širšem smislu (Zifonun et al. 1997: 1649f.), zadnja izdaja Dudnove slovnice (2016: 898f.) uvaja še termin »Nachnachfeld« kot polje za zadnjim stavčnim poljem, kar bi bilo enako kot desno zunanje polje).

predstavljata nadpomenki za strukture, ki lahko zasedajo zadnje stavčno polje. Zusatz (dodatek) ločeno od pojma dostavek prvič omenja Polenz (1985; 2008: 255), Schindler (1990: 190–199) pa razvije klasifikacijo dodatkov. Skupni pojem dodatek definira kot sintaktično relacijo med dvema skupinama besed, pri čemer prva vsebuje nanašalni element, druga pa tvori apozicijo k temu nanašalnemu elementu. Dodatek kot eno izmed zaizpostavljenih struktur natančneje omenjajo Zifonunova s soavtorji (1997: 1644–1680) in kot tipične primere navajajo naslednje, ki so velikokrat uvedeni s konektorji² (npr. *jedenfalls, und zwar*):

1. *Mit den Mini-Röcken fing es an, und mit Blümchen auf dem Bein hört es auf – jedenfalls vorläufig.*
2. *Es ist ein Unfall geschehen, vermutlich durch Elektrizität.*
3. *Und dafür wurde ich ihn also bestrafen, und zwar hart, für diese.* (Zifonun idr. 1997: 1646f.; poudarki so originalni.)

Po definiciji Zifonunove idr. (1997: 1647) imajo dodatki v stavku svojo skladijensko vlogo, praviloma prislovno vrednost, vendar tvorijo ločeno intonacijsko enoto, ki je jasno nakazana s premorom govorca oziroma ustrezno grafično ponazorjena s strani pisca.³ Elementi, ki se pojavljajo kot dodatki, so izrazi, ki povezujejo, spreminjajo ali stopnjujejo vsebino stavka. Stojijo torej lahko tako v desnem zunanem polju (nem. rechtes Außenfeld) kot v zadnjem stavčnem polju (nem. Nachfeld), kar pa vedno tvori desno stavčno periferijo (Zifonun 2015: 44). Strukturno gledano so dodatki lahko bodisi celi stavki bodisi besedne zveze; na desnem stavčnem obrobju se tako lahko znajdejo najrazličnejši odvisni stavki, nedoločniške zveze, zveze *z als in wie*, predložne zveze, samostalniške zveze, pridevniške in prislovne zveze, priredne in pristavčne zveze (Tavčar-Pirkovič 2017: 44). Zifonun idr. nadalje navajajo primere, ki kažejo na to, da dodatek niti znotraj stavčnega okvirja nima lastnosti integriranosti v poved, v kateri se nahaja (Zifonun idr. 1997: 1648; poudarki so originalni):

4. *»Mit den Mini-Röcken fing es an, und mit Blümchen auf dem Bein hört es – jedenfalls vorläufig – auf.«*

Zifonunova idr. (1997: 1669) elementom desne stavčne periferije in med njimi tudi dodatkom pripisujejo najrazličnejše komunikativne funkcije: lahko gre za mesto teme (nem. Thematisierungsstelle), hkrati lahko tam stojijo tudi rematični elementi. Zadnje stavčno polje lahko vsebuje tako za recipienta pomembne kot manj pomembne informacije; velikokrat pa si z njim jezikovno gospodarno informacije pomagamo oblikovati tako, da so bolj pregledne, nazorne in razumljive. Ko gre za tovrsten razplet informacij oz. nazornejši prikaz in lažje razumevanje, govorimo o osnovni funkciji desnega stavčnega polja, ki je tudi že gramatikalizirana (Zifonun

² Konektorji kot skladijenskopomenska povezovala v besedilih vzpostavljajo in ohranjajo kohezijo in koherenco v besedilu. Njihova raba in stava sta vezani na členitev po aktualnosti in intonančni potek povedi (Žele 2012).

³ Prozodične lastnosti pa niso povsem jasen kriterij določanja dodatkov, saj so identične strukture ob odsotnosti modiikatorjev lahko tako dodatki (če so prozodično ločene) kot tudi dostavki (Nachträge). Imo (2015: 233f.) ugotavlja, da so meje med dodatki in dostavki zabrisane in da med njimi težko ločimo v tistih primerih, kjer o integraciji ali dezintegraciji v stavek izključno odloča prozodija.

idr. 1997: 1669). V ostalih primerih pa gre za specifične funkcije, ki so stilistično pogojene (Zifonun idr. 1997: 1669).

Med najpogostejšimi funkcijami dodatka je dodajanje pozabljenih ali izpuščenih informacij.⁴ Dodatek se tako v desni stavčni periferiji pogosto pojavi takrat, ko v povedi zaradi velikega števila besed oz. stavkov, ki se odvijajo vzporedno, govorec določenih podatkov v strukturo stavka ne vključi pravočasno in so zato dostavljeni (Zifonun idr. 1997: 1671f.; poudarki so originalni):

5. »Ja, meine Damen und Herren, die Sie da draußen zuhören und die Sie in der Zwischenzeit angerufen haben **hier bei uns**.«

Če povežemo dejstvo, da se v pisanih besedilih pogosto kaže vpliv govornega jezika, potem lahko trdimo, da gre v primeru dodajanja pozabljenih struktur za desni stavčni okvir za komunikativno-psihološko funkcijo. Informacijsko gledano gre v tem primeru za strukture, ki sodijo v glavni stavek in so nepoudarjene, saj vsebujejo manj pomembne informacije (v nem. Hintergrundinformationen). Dodatki pa lahko vsebujejo tudi poudarjene informacije oz. informacije bistvenega pomena (v nem. Vordergrundinformationen) in prevzemajo slogovne funkcije (primer 5). O tem, kateri elementi bodo dodani in kako, pa odločata kontekst in vsebina, tako Zifonun in soavtorji (1997: 1672; poudarki so originalni):

6. »wenn sie Angst haben, müssen sie ja irgend 'n Bild haben **von der Angst**.«

Zifonun in soavtorji (1997: 1672f.) dodajanju, ki izvira iz govornega jezika, v pisanem jeziku pripisujejo posebne slogovne funkcije, saj se na ta način lahko ustvari poseben poudarek. Zifonunova idr. (1997: 1672f.) ločijo dva vzorca:

1. Elementi v zadnjem stavčnem polju predstavljajo glavni poudarek celotne informacije. Tukaj so dodani obvezni stavčni elementi, ki so nosilci glavne informacije v stavku.

7. »Symbolisch soll es darstellen den Kampf zwischen Gut und **Böse**. Und zwar ist das Gute versinnbildlicht durch zwei **Erzengel**, Michael und Gabriel« (Zifonun idr. 1997: 1672f.; poudarki so originalni).
2. Lahko pa imamo tudi poved z dvema glavnima poudarkoma oz. poudarek z dvema jedroma (nem. zweigipfliges Tonmuster), ko je poudarjen element v osrednjem stavčnem polju ali predpolju, enako poudarjen pa je element v zadnjem polju:

8. »Alle Photos zeigen die Züge eines einsamen, traurigen Skeptikers, dabei konnte er gelegentlich **lustig sein und vom raschem Witz**« (Zifonun idr. 1997: 1672f; poudarki so originalni).

⁴ Tako se dodatek približa vlogi dostavka (v nem. Nachtrag), pri čemer avtorji Zifonun idr. (1997) strukturo dostavke uporabljajo izključno v analizi govornega jezika, medtem ko je ustreznica v pisanih besedilih dodatek (v nem. Zusatz).

Glede na zgornje definicije in razlage bodo v empiričnem delu dane raziskave kot dodatki opredeljene strukture za desnim stavčnim okvirjem. Gre za sintaktično, prozodično/grafično in/ali pragmatično ločene elemente, ki so od predhodnega stavka ločeni s premorom in/ali grafično oznako. Pogosto so uvedeni z besedilnimi povezovalci oziroma s konektorji, v nemščini so to izrazi kot *jedenfalls*, *also*, *und zwar*, *noch* ipd. Semantično gledano dodatki širijo, dopolnjujejo in/ali specificirajo informacije iz predhodnega stavka, slogovno pa predvsem služijo poudarjanju pomembnih informacij, razpletu in nazornejšemu prikazu informacij, dopolnjevanju, bolj natančnemu opredeljevanju, stopnjevanju rematičnih elementov ali pa kasnejšemu dodajanju prej pozabljenih in/ali izpuščenih informacij, v nekaterih primerih tudi korekturi informacij predhodnega stavka.

3 Spletni komentarji uporabnikov: nova besedilna vrsta spletno posredovane komunikacije

Spletna besedila se razlikujejo od tiskanih zaradi posebnosti elektronskega medija, v katerem nastajajo. Weidacher (2017: 154) meni, da prav značilnosti medija bistveno vplivajo na značilnosti in oblike spletnih besedil. Za prototipična spletna besedila so značilne naslednje lastnosti: hiperbesedilnost, nelinearnost, multimodalnost, fluidnost, dialoškost ali interaktivnost ter rahljanje besedilnih mej (Weidacher 2017: 154). Na spletu najdemo poleg tradicionalnih besedilnih vrst, ki so se prilagodile značilnostim spleta (med časopisnimi besedilnimi vrstami npr. komentar, kolumna), tudi nove. Ena takšnih novejših besedilnih vrst so komentarji uporabnikov pod spletnimi članki, v katerih uporabniki diskutirajo in vrednotijo v članku tematizirane vidike; komentarji uporabnikov pa se lahko retrospektivno nanašajo tudi na druge komentarje uporabnikov. Tako je zanje značilna izrazita dialoškost ali interaktivnost, pa tudi kratkost, pri čemer je v ospredju uspešna medsebojna interakcija, ki poteka asinhrono. Poleg argumentativne besedilne funkcije lahko imajo komentarji uporabnikov tudi fatično/kontaktno besedilno funkcijo (prim. Fandrych in Thurmair 2011: 141). Čeprav gre za pisana besedila (nem. »medial grafisch«), so zaradi dialoškosti in hitre izmenjave mnenj v veliki meri pogovorno zasnovana (nem. »konzeptionell mündlich« (Koch in Oesterreicher 2008)) in kažejo jezikovne značilnosti spletno posredovane komunikacije kot npr. »chata«, zato se tudi bistveno razlikujejo od redigiranih spletnih člankov, pod katere so umeščena. Vendar pa nekateri jezikoslovci opozarjajo na veliko raznolikost spletnih komentarjev uporabnikov, ki so lahko (zelo) kratki in dialoško pogovorni ali pa dolgi in poudarjeno argumentativno zasnovani (prim. Fandrych in Thurmair 2011: 146; Große 2015: 57). Poleg naštetih lastnosti prototipičnih spletnih besedil⁵ je za komentarje uporabnikov ključna anonimnost, ki vpliva na izbiro jezikovnih sredstev, ki so pri nestrinjanju lahko zelo direktna, nevljudna, ironična ali sarkastična (Weidacher 2017: 164;

⁵ Multimodalnost je v komentarjih uporabnikov pogosto izražena preko linkov, fluidnost pa je opazna na ravni celotnega foruma komentarjev in ne posameznega uporabnikovega komentarja (prim. Weidacher 2017: 164).

Fandrych in Thurmair 2011: 138). Prav tako zaradi hitre izmenjave komentarjev niso redke slovnične in pravopisne napake (Weidacher 2017: 164).⁶

Vsak uporabnikov komentar zase predstavlja zaključeno besedilo, kar nakazujejo »layout«, ura, slika profila in uporabniško ime (prim. Lindemann idr. 2014: 228, 234), hkrati pa so del dialoško strukturiranega foruma komentarjev. Komentarji so tematsko organizirani v niti (angl. *thread*): (#1.1, #1.2, #1.3 itd.), kar poteka avtomatsko. Zaradi kompleksnosti forumov uporabniki v diskusiji poskrbijo za jasno medbesedilno nanašanje, kar je pogosto izraženo s citiranjem tudi daljših delov predhodnih komentarjev, na katere se komentarji nanašajo (prim. Polajnar 2019).

4 Metoda in korpus

Sintaktično-semantična ter stilistična analiza se na osnovi dosedanjih teoretičnih in empiričnih raziskav osredotoča na naslednja vprašanja:

1. Ali se pri rabi dodatkov kažejo razlike glede na obravnavano tematiko?
2. Polajnar in Tavčar-Pirkovič (2020) pri rabi dodatkov zaznata razlike med spletnimi portali, zato nas je zanimalo, ali se raba dodatkov, tj. pogostnost, struktura in funkcija dodatkov v komentarjih uporabnikov razlikuje med spletnimi portali, torej glede na profil bralcev, ki komentirajo na straneh nadregionalnih spletnih dnevnih in tedenskih časopisov na eni strani in na straneh rumenega tiska na drugi strani.
3. Komentarji uporabnikov se po dolžini zelo razlikujejo. Prototipično krajši komentarji poudarjeno izražajo dialoškost oz. interaktivnost, daljši pa s kompleksno argumentacijo spominjajo na izvirne spletne članke. Zanimalo nas je, ali se med krajšimi in daljšimi komentarji uporabnikov kažejo razlike glede na pogostnost, strukturo in funkcijo dodatkov, kot so se pokazale med komentarji in kolumnami na eni strani in komentarji uporabnikov na drugi strani (prim. Polajnar in Tavčar-Pirkovič 2020).
4. Čeprav Polajnar in Tavčar-Pirkovič (2020) ne opažata korelacij med pogostnostjo dodatkov in individualnim načinom izražanja, nas je zanimalo, ali dodatki značilno prevladujejo pri posameznih uporabnikih.

V raziskavi smo analizirali dodatke v spletnih komentarjih uporabnikov s spletnih forumov različnih nemških nadregionalnih dnevnih in tedenskih spletnih časopisov (Zeit Online, FAZ.net, TAZ.de) ter rumenega dnevnega tiska (Abendzeitung). Članki obravnavajo dve različni tematiki in predstavljajo izsek aktualnega diskurza o covid-19 (tabela 2) ter izsek nekoliko starejšega diskurza o legalizaciji konoplje v medicinske namene (tabela 3). Tako bomo lahko pokazali morebitne razlike glede na komentirano temo, hkrati pa je znotraj ene teme omogočena boljša primerljivost. Na eni strani smo za analizo izbrali v Evropi uveljavljene

⁶ Poleg navedenih z internetom pogojenih značilnosti spletnih besedil Weidacher (2017: 164f.) izpostavi tudi vpliv kulture (npr. pomen vkljudnosti v določeni kulturi ali tabuiziranje določenih tem in oblik) in uveljavljenih besedilnih vrst (npr. pozdrav, izposojen iz spletnih sporočil ali pisem).

nadregionalne spletne časopise, kjer komentiranje poteka izključno v nemščini. Pri aktualnem korpusu o pandemiji covid-19 smo nadalje dodali komentarje spletnega dnevnika *Abendzeitung* kot predstavnika rumenega tiska (tabela 2). Na ta način bomo lahko pokazali morebitne razlike glede na profil bralcev. Skupno smo analizirali 188 komentarjev, kar znaša 12.374 besed.

spletni časopis	članek	komentarji uporabnikov ⁷	
Zeit Online	So wollen die Bundesländer über die Feiertage kommen (11. 12. 2020)	30 (od 623)	1.685 besed
TAZ.de	Pro und Contra Gottesdienste in Pandemie: Lockdown für alle – außer Gott? (10. 12. 2020)	28	1.887 besed
FAZ.net	Covid-Arzt an Covid erkrankt »Es hat Spuren hinterlassen« (2. 11. 2020)	30 (od 71)	2.532 besed
Abendzeitung	Durchschnittslohn in Bayern gesunken (17. 12. 2020)	30 (od 2.965)	1.518 besed

Tabela 2: Izbrani članki različnih nemških spletnih časopisov na temo covid-19 s pripadajočimi komentarji foruma ter številom analiziranih komentarjev oz. besed

spletni časopis	članek	komentarji uporabnikov	
Zeit Online	Endlich darf Cannabis helfen (19. 1. 2017)	23 (od 273)	1.375 besed
TAZ.de	Urteil zum Cannabis-Anbau. Zeit zu legalisieren (22. 7. 2014)	21	1.072 besed
FAZ.net	Oans, zwoa, g'kiffit! (23. 2. 2015)	26 (od 721)	1.126 besed

Tabela 3: Izbrani članki različnih nemških spletnih portalov na temo kanabis s pripadajočimi komentarji foruma ter številom analiziranih komentarjev in besed

Prvi korak analize predstavlja manualna kvalitativna sintaktično-semantična ter stilistična analiza dodatkov v skladu s kriteriji, ki smo jih opredelili v teoretičnem delu članka, in glede na besedilne funkcije analiziranih besedil (prim. Brinker, Cölfen in Pappert 2018). Analizo smo omejili na približno 30 različnih komentarjev uporabnikov oz. približno 1.800 besed na forum komentarjev. V nadaljevanju smo na osnovi relativnih vrednosti (deležev in gostote dodatkov) kvantitativno analizirali deleže komentarjev z dodatki ter gostoto dodatkov glede na temo in spletnih časopisov ter individualni stil ali dolžino komentarjev.

5 Kvalitativna in kvantitativna analiza dodatkov v komentarjih uporabnikov

Analizirani spletni komentarji uporabnikov obeh diskurzov kažejo na veliko strukturno in funkcijsko raznolikost dodatkov. V nadaljevanju bomo na primerih najprej

⁷ Število besed se nanaša zgolj na besedila v komentarjih brez meta podatkov, kot je npr. uporabniško ime.

prikazali njihove strukturne značilnosti (5.1), v nadaljevanju pa ponazorili njihove slogovne funkcije (5.2). Nazadnje sledi primerjava kvantitativnih rezultatov pogostnosti glede na temo, časopis, dolžino komentarjev in individualni stil (5.3).

5.1 Strukturne značilnosti dodatkov

Dodatke analiziranih komentarjev uporabnikov lahko razdelimo v naslednje skupine:

- a) Dodatki, ki so od predhodnega stavka ločeni z ločili, kot denimo z vejico, pomišljajem, dvopičjem, oklepajem ali tripičjem.
 9. »*Selbst Anfang November hätte man den jetzt kommenden Lockdown noch erheblich »preiswerter« haben können, **medizinisch, sozial und auch finanziell**« (Zeit Online: Kommentarforum zum Artikel »So wollen die Bundesländer über die Feiertage kommen«).*
 10. »Naja, jeder Ministerpräsident will der erste sein – **der Vorreiter und Retter**. Deshalb darf es Gespräche ja auch erst am Sonntag geben – **damit jedem Ministerpräsidenten noch genügend Zeit bleibt**« (Zeit Online: Kommentarforum zum Artikel »So wollen die Bundesländer über die Feiertage kommen«).

Dodatki v komentarjih uporabnikov so lahko daljše stavčne strukture, pri katerih je očitna tendenca dostavljanja na desno. V njih je opaziti nalaganje struktur, ki dopolnjujejo ali precizirajo predhodni stavek, kar je pogosto tudi hierarhično označeno z oklepaji, dvopičji in vezaji:

11. *Nach Expertenmeinungen besteht dabei die Gefahr von Langzeitnachwirkungen (¹anders als beim Alkohol, ²allerdings wird auch davon bei uns zu viel konsumiert): ³im Gehirn bleiben Reste kristalliner Verbindungen (⁴mit kumulativem Effekt, der sich proportional zur Häufigkeit des Konsums erhöht), die noch längere Zeit nach Aufnahme der Droge ins Blut gelangen und dort ihre bewussteinstrübende Wirkung entfalten können – ⁵fatal für Leute, die Maschinen bedienen oder am Straßenverkehr teilnehmen. (FAZ.de: Kommentarforum zum Online-Kommentar »Oans, zwoa, g'kiff!«; dodatke sta oštevilčili avtorici besedila.)*
- b) Dodatki, ki so od predhodnega stavka ločeni s končnimi ločili in tvorijo samostojno poved.
 12. »*Wir haben im Oktober drei Wochen von 16 auf 81 gebraucht. **Im Schnitt!**« (Zeit Online: Kommentarforum zum Artikel »So wollen die Bundesländer über die Feiertage kommen«).*

Zaizpostavljeni dodatki so lahko tudi kompleksnejše strukture, npr. dodatek k dodatku:

13. »*Es ist Geltungssucht, was ihn treibt. Und da ist er schwer abhängig, der schwere Bundesrichter*« (Zeit Online: Kommentarforum zur Online-Kolumne »Legalize it!«).
- c) Dodatki, ki jih uvajajo različni konektorji *und zwar, nämlich, jedenfalls, also, das heißt* (prim. Zifonun idr. 1997: 1648), ki modificirajo ali stopnjujejo predhodni stavek. Tovrstni dodatki imajo v predpolju ali osrednjem polju predhodnega stavka pogosto nanašalni element (Duden 2016: 898).
14. *Die Art und Weise, wie über Covid-19 berichtet wird, ist nun völlig anders als früher über Krankheiten berichtet wurde – nämlich meistens überhaupt nicht.* (TAZ.de: Kommentarforum zum Artikel Covid-Arzt an Covid erkrankt: »Es hat Spuren hinterlassen«).
15. *Was ist denn die »engste Familie« die zb in SH zusammenkommen darf? Bis zu 10 Personen in direkter Verwandtschaftslinie? Also z.B Eltern (2) + 3 erwachsene Kinder + einer davon mit Ehepartner?* (Zeit Online: Kommentarforum zum Artikel »So wollen die Bundesländer über die Feiertage kommen«).
- d) Dodatki, ki vsebujejo več eliptičnih stavkov, ti pa na »staccatto« način na desni rob postavijo in s tem poudarijo bistvene informacije:
16. *Dass verrückte Alkoholiker das Zeug gelegentlich saufen: Pech. Eigenverantwortung. Freiheit* (ZEIT ONLINE: Kommentarforum zur Online-Kolumne »Legalize it!«). *Dies ist ein typischer Fall zum Thema Krankenhaushygiene – MSRA Keim-bakteriell – geschwächtes Immunsystem – Folge: Lungenentzündung* (FAZ.de: Kommentarforum zum Artikel Covid-Arzt an Covid erkrankt: »Es hat Spuren hinterlassen«).
- e) Dodatki, pri katerih ne moremo z gotovostjo trditi, ali gre za dodano strukturo (Zusatz) ali zgolj za grafično označeno skladijsko nadaljevanje (syntaktische Fortsetzung):
17. *Ok. Und wie zahlen sie die Miete? Oder verzichten Vermieter darauf bis März oder wie lang auch immer das Berufsverbot gilt?* (Zeit Online: Kommentarforum zum Artikel »So wollen die Bundesländer über die Feiertage kommen«)

Pri zgornjih primerih je o klasifikaciji neke strukture v kategorijo dodatka končno odločal komunikacijsko-psihološki vidik. Ker je zasnova komentarjev pogovorna, o čemer priča tudi slovnično nepravilna, manj ustrezna in zelo pogovorna jezikovna raba, tudi dialekt, lahko trdimo, da gre pri omenjenih strukturah za dodajanje novih informacij oz. za širjenje uporabnikovih izjav z novimi informacijami, ki pojasnjujejo in argumentirajo njihova stališča. Uporabniki na koncu velikokrat dodajo informacije, ki so bile ob formuliranju predhodne povedi pozabljene. Prav zato jih lahko uvrstimo k dodatkom. Prav tako pomemben kriterij je prozodični premor, ki nastane, če povedi izgovorimo (nem. Klangprobe). Vsekakor pa so taki

in podobni primeri vedno predmet diskusije, saj so meje včasih zabrisane in nejasne in tako dopuščajo več interpretacij.

Tako lahko sklenemo, da so dodatki v komentarjih časopisnega foruma izraženi na zelo različne načine; nekateri so zapisani v obliki dodane strukture za vezajem, dvopičjem ali vejico, spet drugi v oklepajih ali po tropičju, kot izpust stavka ali po nedokončanju stavka. Pogosto so s končnimi ločili izolirani od predhodnega stavka in se pojavijo v obliki samostojne povedi. Včasih jih uvajajo različni konektorji *und zwar*, *nämlich*, *jedenfalls*, *also*, *das heißt*, ki modificirajo ali stopnjujejo predhodni stavek. Predvsem gre izpostaviti raznoliko označevanje in zapisovanje dodanih struktur ter kompleksno nalaganja struktur v desno stavčno periferijo, kar gre v veliki meri pripisati komunikacijsko-psihološkimi vzgibom.

5.2 Komunikacijske in slogovne funkcije dodatkov

Če v spletnih člankih dodatki velikokrat služijo lažjemu razumevanju in bolj nazornemu prikazu informacij, strukturiranju kompleksnih povedi, kjer se bistvene informacije lahko izgubijo v množici struktur, kot so npr. podredja, prilastkovi odvisniki, nedoločniške zveze, kažejo spletni komentarji uporabnikov druge značilne funkcije. V komentarjih dodatki skoraj izključno služijo dodajanju pozabljenih oziroma izpuščenih informacij ter dodajanju natančnejših informacij. Lahko pa tvorci komentarjev z njimi popravijo, stopnjujejo ali modificirajo predhodni stavek. Tako so ne le odraz hitrega pisanja komentarjev in njihove pogovorne zasnove, temveč tudi odraz komunikacijsko-psihološke logike nalaganja informacij na desni stavčni periferiji. To je razvidno tudi iz naslednjega primera, kjer s pomočjo dodajanja prihaja do stopnjevanja rematičnih elementov (Marchall 2015: 202):

18. *Respekt vor dem Arzt und seinen Kollegen, insbesondere auch den Pflegekräften* (FAZ.de: Kommentarforum zum Artikel Covid-Arzt an Covid erkrankt: »Es hat Spuren hinterlassen«).

V naslednjem primeru je z dodatkom *mit grüner Regierungsbeteiligung* dodana pozabljena informacija. Pri drugem dodatku (*zusammen mit der von CDU versprochenen Steuersenkungen*) pa je dodana informacija, ki je tvorcu te povedi najverjetneje na misel prišla kasneje. Tretji dodatek (*da galube ich ganz fest dran*) pa še dodatno podkrepi predhodne izjave.

19. *Natürlich wird die Legalisierung kommen mit grüner Regierungsbeteiligung – zusammen mit der von CDU versprochenen Steuersenkungen – da glaube ich ganz fest dran!* (Zeit Online: Kommentarforum zum Online-Kommentar »Endlich darf Cannabis helfen«).

V spodnjem primeru se oba dodatka, ločena z vejico, pojavita kot naštevanje oz. kopičenje spontanih elementov, ki so tvorcu komentarja prišle na misel med

pisanjem. Ker gre za informacije, ki predstavljajo izjemo (*außer*) od zapisane trditve, je tvorec komentarja oba dodatka postavil v oklepaj:

20. *Stoiber hat natürlich Recht, die Gesellschaft muss Jugendliche davor schützen, sich das ganze Leben durch Cannabis zu versauen. Schon allein deshalb muss es beim Verbot bleiben (außer vielleicht für Schwerstkranke, da kann man vielleicht eine Ausnahme machen)* (TAZ.DE: Kommentarforum zum Online-Kommentar »Zeit zu legalisieren«).

Tudi v sledečih primerih, tipičnih za komentarje uporabnikov, lahko dodatke razumemo kot skladijsko nalaganje informacij na desni stavčni periferiji. Gre za strukture, ki se zvrščajo ena za drugo med samim procesom tvorjenja, mišljenja ali celo govorjenja kot nekakšne spontane informacije, s katerimi želijo uporabniki čim jasneje izraziti svoje mnenje in tako dodane informacije postavijo v oklepaj ali za pomišljaj, lahko pa jih ločijo z vejico in uporabijo veznike, kot je *und*:⁸

21. *Deshalb befürchte ich auch ein schrecklich irrationales Urteil, ähnlich wie in dem Fall wo einem jungen Mann die charakterliche Eignung abgesprochen wurde ein Fahrzeug zu führen, weil er ‚Mischkonsum‘ (Cannabis und Alkohol) betrieben hat (er ist danach nicht Auto gefahren, wohlgemerkt)* (SPIEGEL ONLINE; Kommentarforum zum Online-Kommentar »Cannabis-Anbau für Schwerkranke. Legalize it!«).

V primeru (21) je po vejici dodan dodatek v obliki celega stavka (*ähnlich wie in dem Fall wo einem jungen Mann die charakterliche Eignung abgesprochen wurde ein Fahrzeug zu führen*), sledi mu podredni vzročni stavek z veznikom *weil*, ki pa znova vsebuje dodatne informacije v oklepaju. Te so po strukturi drugačne: samostalniške besedne zveze (*Cannabis und Alkohol*), stavke (*er ist danach nicht Auto gefahren*) in prislov (*wohlgemerkt*); pri čemer je lahko slednji intepretiran kot dodatek (2) k dodatku (1): (*er ist danach nicht Auto gefahren* (1), *wohlgemerkt* (2)).

Dodatki v komentarjih uporabnikov pa lahko služijo tudi poudarjanju dodanih elementov in tako k ustvarjanju komunikacijske dinamike, kar je predvsem značilnost spletnih člankov (Polajnar in Tavčar-Pirkovič 2020):

22. *Hoffentlich sieht der Teil der Bevölkerung, der immer noch demonstrieren zu müssen meint, endlich ein, wie gefährlich die Krankheit ist, auch für junge, gesunde Menschen* (FAZ.de).

⁸ Stavki uvedeni z *und*, ki predstavljajo sintaktično nadaljevanje in dodajanje, se v sodobnejših teorijah o govorjenem jeziku in elementih, tipičnih za desno stavčno periferijo, omenjajo tudi v kontekstu struktur operator-skopus (prim. Duden 2016: 2017–2019), kjer *und* predstavlja operator in tako izgublja svojo primarno funkcijo prirednega veznika. Kot operator služi prav dodajanju informacij in daljšo poved ali sestavek razdeli na dva dela, operator in skopus. Primeri najdenih dodatkov nakazujejo prav ta pojav.

5.3 Kvantitativni vidiki rabe dodatkov v komentarjih uporabnikov

Spodnja tabela (4) prikazuje rabo dodatkov glede na naslednje parametre: tema, spletni portal nadregionalnih dnevnih in tedenskih časopisov (Zeit Online, FAZ.net ter TAZ.de) in rumenega dnevnika (Abendzeitung), dolžina komentarjev in individualni stil uporabnikov. Dodatki so v spletnih komentarjih uporabnikov zelo pogosto rabljeni, kar jasno kaže tako delež komentarjev z dodatki (23 %–43 %) kot tudi gostota dodatkov v slednjih (1,4–2,1), ki sta primerljiva tako glede na obravnavano temo oz. diskurz kot tudi glede na spletni portal. Pri pojavnosti glede na spletni portal je najvišji delež zabeležen pri komentarjih časopisa TAZ.de (v obeh diskurzih v povprečju 39,5 %), najnižji delež pa je zabeležen pri komentarjih rumenega tiska (Abendzeitung) (23 %), kjer bi zaradi razširjene rabe pogovornega in dialektalno obarvanega jezika pričakovali večje število dodatkov. Glede na manjše število analiziranih komentarjev rumenega tiska ne moremo z gotovostjo trditi, da pri rabi dodatkov prihaja do razlik glede na profil bralcev. Ker se komentarji uporabnikov po dolžini, vsebini in zasnovi zelo razlikujejo, smo nadalje analizirali gostoto dodatkov v dolgih⁹ in kratkih¹⁰ komentarjih. Rezultati kažejo, da se gostota glede na dolžino komentarja razlikuje glede na temo: tako so v komentarjih o covidu-19 dodatki pogostejši v krajših komentarjih, kar gre verjetno pripisati že zelo dolgo in dnevno obravnavani tematiki s strani širšega kroga uporabnikov. V komentarjih o rabi kanabisa v medicinske namene pa prevladujejo dodatki v daljših komentarjih, a je tukaj krajših komentarjev izrazito malo. V splošnem na določenih spletnih portalih prevladujejo daljši, strukturirani komentarji, spet na drugih pa prevladujejo krajši, dialoško obarvani komentarji. Tok daljših komentarjev včasih prekine vrsta kratkih odzivnih replik k predhodni daljši argumentaciji. Tudi glede slogovnih funkcij dodatkov glede na dolžino komentarjev ni zaznati bistvenih razlik, saj prevladujejo dodatki, ki služijo dodajanju pozabljenih informacij ali modifikaciji in stopnjevanju predhodne povedi.

Izsledki rabe dodatkov po posameznih uporabnikih kažejo, da uporabniki, katerih komentarji izstopajo po pogostnosti dodatkov, velikokrat uporabljajo dodatke z določeno strukturo. Najbolj izstopa komentator z uporabniškim imenom Ewert, katerega komentarji k diskurzu o kanabisu tako na Zeit Online kot tudi na FAZ.net kažejo skupne značilnosti: gre za daljše komentarje, ki pogosto vsebujejo dodatke v obliki samostalniških besednih zvez, ki jih uporabnik drugo za drugo niza (velikokrat) po dvopičju. Ti izsledki kažejo na rabo dodatkov v komentarjih kot izraz osebnega stila pisanja. Podobno lahko sklenemo pri uporabniku z uporabniškim imenom Cegaz, ki prav tako izstopa po daljših dodanih strukturah, pri čemer informacije pogosto dodaja v oklepaje ali pa po vejici dodatke zgoščeno niza

⁹ K dolgim komentarjem smo šteli vse tiste komentarje uporabnikov, kjer gre za daljša mnenjska oz. argumentacijska besedila z več odstavki, v katerih uporabniki komentirajo več vidikov ene teme ali celo več podtem. V primeru odzivnih komentarjev se ti navadno nanašajo na več komentarjev foruma.

¹⁰ H kratkim komentarjem smo šteli vse tiste komentarje uporabnikov, kjer ni v ospredju argumentacija, ampak gre za nekajvrstične odzivne replike ali krajša mnenja.

Spletni časopis/ deleži in gostote	Komentarji uporabnikov k člankom o covid-19				Komentarji uporabnikov k člankom o kanabisu		
	Zeit Online	FAZ.net	TAZ.de	Abend- zeitung	Zeit Online	FAZ.net	TAZ.de
Delež komentarjev z dodatki ¹¹	8/30= 27 %	12/30= 40 %	10/28= 36 %	7/30= 23 %	10/23= 26 %	7/26= 27 %	9/21= 43 %
Delež dolgih/ kratkih komentarjev z dodatki	20 %/ 7 %	17 %/ 23 %	25 %/ 11 %	10 %/ 13 %	17 %/ 9 %	27 % 0	29 %/ 14 %
Gostota dodatkov v relevantnih komentarjih ¹²	11/8= 1,4	17/12= 1,4	21/10= 2,1	10/7= 1,4	9/6= 1,5	15/7= 2,1	17/9= 1,9
Gostota dodatkov v dolgih komentarjih ¹³	7/6= 1,2	4/5= 0,8	13/7= 1,9	3/3= 1	6/4= 1,5	15/7= 2,1	13/6= 2,2
Gostota dodatkov v kratkih komentarjih ¹⁴	4/2= 2	13/7= 1,9	8/3= 2,7	7/4= 1,8	3/2= 1,5	0	4/3= 1,3

Tabela 4: Delež komentarjev foruma z dodatki in gostota dodatkov v dolgih in kratkih komentarjih

naprej na desno. Tovrstna raba ločil pa ni nujen pogoj za dodatek, kot ponazarjajo komentarji uporabnika z uporabniškim imenom HarryCharles, kjer se v oklepajih pogosto pojavljajo vrinjeni stavki v osrednjem stavčnem polju in le redko dodatki na desni stavčni periferiji:

23. Nach Expertenmeinungen besteht dabei die Gefahr von Langzeitnachwirkungen, (anders als beim Alkohol, **allerdings wird auch davon bei uns zu viel konsumiert**).

Podobno uporabnik Piyo pogosto uporablja ločila, kot sta tropičje ali dvopičje, vendar v njegovih komentarjih dodatke lahko dosledno najdemo le za pomišljajem, kar lahko pripišemo osebnemu stilu pisanja. Z njimi uporabnik poudarja pomembne informacije, bistvene za argumentacijo. Tudi v TAZ.de izstopajo komentarji posameznih uporabnikov, katerih pogosti dodatki kažejo skupne strukturne značilnosti in so, kot kažejo ti primeri, odraz individualnega stila pisanja.

¹¹ Ta delež pove, v kolikih komentarjih so bili uporabljeni dodatki, in se izračuna tako, da se število komentarjev z dodatki deli z vsemi dodatki.

¹² Ta gostota pove, koliko dodatkov je bilo uporabljenih v enem komentarju, ampak samo v komentarjih, ki vsebujejo dodatke. Iz tega sledi, da smo v posameznem komentarju prešteli vse dodatke, ne glede na to, ali so bili uporabljeni v eni povedi ali več povedih.

¹³ Ta gostota pove, koliko dodatkov je bilo povprečno uporabljenih v dolgih komentarjih z dodatki.

¹⁴ Ta gostota pove, koliko dodatkov je bilo povprečno uporabljenih v kratkih komentarjih z dodatki.

6 Sklep

Dodatki so v spletnih komentarjih uporabnikov pogosto rabljeni, kar jasno kaže tako delež komentarjev z dodatki (23 %–43 %) kot tudi gostota dodatkov na komentar (1,4–2,1). Dodatki v komentarjih uporabnikov so strukturno zelo raznoliki, saj so različno označeni (z vejico, dvopičjem, tripičjem, pomišljajem ali piko), kompleksni (dodatki k dodatkom, nalaganje večjih izokvirjenih elementov na desni) ter uvedeni s konektorji (*jedenfalls, und zwar* ipd.). V komentarjih dodatki prevzemajo različne slogovne funkcije. Podobno kot v govorjenem jeziku tudi v komentarjih uporabnikov, ki zaradi svoje dialoškosti in pogovorne zasnove kažejo številne značilnosti govorjenega jezika, največkrat služijo dodajanju pozabljenih informacij ali modifikaciji, stopnjevanju ter nekoliko redkeje popravljanju predhodne povedi. Prav tako kot v spletnih člankih pa uporabniki z dodatki v komentarjih mestoma izpostavijo in poudarijo osrednje informacije ter zaradi značilne kratkosti, eliptičnosti in ritmičnosti prispevajo h komunikacijski dinamiki. Dodatki so odraz hitre izmenjave komentarjev in njihove pogovorne zasnove ter tudi odraz komunikacijsko-psihološke logike nalaganja informacij v desni stavčni periferiji.

S sintaktično-semantično in stilistično analizo 188 komentarjev uporabnikov (12.374 besed) smo poleg strukturnih in slogovnih razlik želeli pokazati podobnosti in razlike njihove rabe glede na obravnavano tematiko (diskurz), profil bralcev (različni časopisi), individualni stil ter dolžino komentarjev. Raziskava je pokazala, da se raba dodatkov ne razlikuje glede na diskurz, čeprav gre v primeru covid-19 za večmesečno, dnevno obravnavano temo s strani večjega števila uporabnikov, pri diskurzu o rabi kanabisa v medicinske namene pa za relativno specifično, obrobno temo, ki pritegne manj uporabnikov. Le manjše razlike so se pokazale med komentarji uporabnikov različnih spletnih časopisov, kar nakazuje, da gre za splošno razširjen in pogost jezikovni fenomen te besedilne vrste. Gostota dodatkov glede na dolžino komentarjev pokaže razlike glede na obravnavan diskurz, pri čemer pri covidu-19 prevladujejo dodatki v kratkih komentarjih, pri kanabisu pa v daljših komentarjih, kar lahko povežemo s tendenco posameznega foruma h krajšim oziroma daljšim komentarjem. Predvsem so zanimivi izsledki rabe dodatkov po posameznih uporabnikih, ki kažejo, da uporabniki, katerih komentarji izstopajo po pogostnosti dodatkov, velikokrat uporabljajo dodatke s skupnimi strukturnimi značilnostmi in funkcijami ter so tako odraz individualnega stila pisanja.

Viri

Zeit Online:

Endlich darf Cannabis helfen: <http://www.zeit.de/wissen/gesundheit/2017-01/cannabis-rezept-medizin-krankenkasse-arzt-legal/komplettansicht>. 272 komentarjev uporabnikov: <http://www.zeit.de/wissen/gesundheit/2017-01/cannabis-rezept-medizin-krankenkasse-arzt-legal/komplettansicht#comments>.

Legalize it! Eine Kolumne von Thomas Fischer: <http://www.zeit.de/gesellschaft/zeitgeschehen/2015-12/drogenpolitik-alkohol-drogen-sucht-abhaengigkeit-verbot>. 481 kommentarjev uporabnikov: <http://www.zeit.de/gesellschaft/zeitgeschehen/2015-12/drogenpolitik-alkohol-drogen-sucht-abhaengigkeit-verbot#comments>.

So wollen die Bundesländer über die Feiertage kommen: <https://www.zeit.de/gesellschaft/zeitgeschehen/2020-12/weihnachten-lockdown-corona-bundeslaender-feiertage#comments>. 623 kommentarjev uporabnikov

taz.de:

Zeit zu legalisieren: <http://www.taz.de/!5037088/>. 21 kommentarjev uporabnikov

Kolumne Ökobitz: Kiffen für die Steuern: <http://www.taz.de/!5026761/>. 4 kommentarjev uporabnikov

Pro und Contra Gottesdienste in Pandemie: Lockdown für alle – außer Gott? <https://taz.de/Pro-und-Contra-Gottesdienste-in-Pandemie/!5730427/>. 28 kommentarjev uporabnikov

FAZ.net:

Oans, zwoa, g'kiff!: <http://www.faz.net/aktuell/rhein-main/kommentar-cannabis-freigabe-oans-zwoag-kiff-13443846.html>. 27 kommentarjev uporabnikov

Aufhören, wenn es am schönsten ist: <http://www.faz.net/aktuell/wirtschaft/philipp-lahm-und-angela-merkel-aufhoeren-wenn-es-am-schoensten-ist-13054802.html#lesermeinungen>. 21 kommentarjev uporabnikov

Covid-Arzt an Covid erkrankt: »Es hat Spuren hinterlassen«: <https://www.faz.net/aktuell/gesellschaft/gesundheit/coronavirus/arzt-interviews/corona-arzt-an-covid-erkrankt-es-hat-spuren-hinterlassen-17027422.html>. 71 kommentarjev uporabnikov

Abendzeitung:

Durchschnittslohn in Bayern gesunken: <https://amp.abendzeitung-muenchen.de/muenchen/coronavirus-news-durchschnittslohn-in-Bayern-gesunken-art-547209>. 2.965 kommentarjev uporabnikov

Literatura

Altmann, Hans, 1981: *Formen der »Herausstellung« im Deutschen: Rechtsversetzung, Linksversetzung, Freies Thema und verwandte Konstruktionen*. Tübingen: Niemeyer.

Bračič, Stojan, Fix, Ulla in Greule, Albrech, 2011: *Textgrammatik, Textsemantik, Textstilisitik. Ein textlinguistisches Repetitorium*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za germanistiko z nederlandistiko in skandinavistiko.

Brinker, Klaus, Cölfen, Hermann in Pappert, Steffen, 2018: *Linguistische Textanalyse. Eine Einführung in Grundbegriffe und Methoden*. 9. durchgeseh. Aufl. Berlin: Erich Schmidt Verlag.

Crnkovič, Jana, 2018: Slovenščina in nemščina kontrastivno. Besedni red na osnovi kontrastivnega modela. *Jezik in slovstvo* 633/2–3. 245–255.

Duden, 2009, 2016: *Die Grammatik. Unentbehrlich für richtiges Deutsch*. 9. vollständig überarb. und aktual. Aufl. Berlin: Dudenverlag.

Eisenberg, Peter, 2013: *Grundriss der deutschen Grammatik*. Band 2: Der Satz. 4. Aufl. Verlag J. B. Stuttgart in Weimar: Metzler.

- Engel, Ulrich, 2009: *Syntax der deutschen Gegenwartssprache*. 4. Aufl. Berlin: Erich Schmidt Verlag.
- Erben, Johannes, 1972: *Deutsche Grammatik. Ein Abriss*. 11., völl. Neubearb. Aufl. München: Hueber.
- Fandrych, Christian in Thurmair, Maria, 2011: *Textsorten im Deutschen. Linguistische Analysen aus sprachdidaktischer Sicht*. Tübingen: Stauffenburg Verlag.
- Flämig, Walter, 1991: *Grammatik des Deutschen. Einführung in Struktur- und Wirkungszusammenhänge*. Berlin: Akademie-Verlag Berlin.
- Große, Sybille, 2015: Kommentare politischer Blogs – Interaktion zwischen Konvention und sprachlicher Freiheit. Blog *Generación Y*. Rentel, Nadine, Schröder, Tilman in Schröpf, Ramona (ur.): *Kommunikative Handlungsmuster im Wandel? ¿Convenciones comunicativas en proceso de transformación? Chats, Foren und Dienste des Web 2.0 im deutsch-spanischen Vergleich*. Frankfurt a. M.: Peter Lang. 37–65.
- Heidolph, Karl Erich, Flämig, Walter in Motsch, Wolfgang, 1981: *Grundzüge einer deutschen Grammatik*. Berlin: Akademie-Verlag Berlin.
- Helbig, Gerhard in Buscha, Joachim, 2001: *Deutsche Grammatik. Ein Handbuch für den Ausländerunterricht*. Bad Langensalza in Thüringen: Druckhaus »Thomas Müntzer« GmbH.
- Imo, Wolfgang, 2015: Nachträge im Spannungsfeld von Medialität, Situation und interaktionaler Funktion. Vinckel-Roisin, Hélène (ur.): *Das Nachfeld im Deutschen. Theorie und Empirie*. Berlin in Boston: Walter de Gruyter. 231–254.
- Koch, Peter in Oesterreicher, Wulf, 2008: Mündlichkeit und Schriftlichkeit von Texten. Janich, Nina (ur.): *Textlinguistik. 15 Einführungen*. Tübinger: Günter Narr Verlag. 199–215.
- Lindemann, Katrin, Ruoss, Emanuel in Weinzinger, Caroline, 2014: Dialogizität und sequenzielle Verdichtung in Forenkommunikation. Editieren als kommunikatives Verfahren. *Zeitschrift für germanistische Linguistik* 42/2. 223–252.
- Marschall, Gottfried R., 2015: Die poetisch-stilistische Besetzung des Nachfeldes. Vinckel-Roisin, Hélène (ur.): *Das Nachfeld im Deutschen. Theorie und Empirie*. Berlin in Boston: Walter de Gruyter. 187–210.
- Polajnar, Janja, 2019: Zur Intertextualität in Postings. Eine exemplarische Analyse deutschsprachiger Postings in Kommentarforen zu Online-Artikeln zum Bologna-Prozess. Krevs Birk, Uršula (ur.): *Wort – Text – Kultur: Studien zu Ehren von Prof. Dr. Siegfried Heusinger zum 85. Geburtstag = Beseda – besedilo – kultura: razprave v počastitev 85-letnice prof. dr. Siegfrieda Heusingerja (Linguistica)*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 267–285.
- Polajnar, Janja in Tavčar, Ana, 2020: Der Zusatz in der internetbasierten Kommunikation. Eine exemplarische Untersuchung syntaktisch-semantischer und funktionaler Aspekte von Zusätzen in Online-Kommentaren, Online-Kolumnen und den darauf bezogenen Kommentarforen. *Deutsche Sprache* 48/1. 52–73.
- von Polenz, Peter, 2008: *Deutsche Satzsemantik. Grundbegriffe des Zwischen-den-Zeilen-Lesens*. 3. unveränd. Aufl. Berlin: De Gruyter.
- Sandig, Barbara, 1986: *Stilistik der deutschen Sprache*. Berlin in New York: De Gruyter.
- Sandig, Barbara, 2006: *Textstilistik des Deutschen*. 2. Aufl. Berlin in New York: de Gruyter.

Schindler, Wolfgang, 1990: *Untersuchungen zur Grammatik appositionsverdächtiger Einheiten im Deutschen*. Tübingen: Niemeyer. (Linguistische Arbeiten 246).

Tavčar-Pirkovič, Ana, 2017: *Komunikativne in slogovne funkcije desne periferije v nemški povedi. Doktorsko delo*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za germanistiko z nederlandistiko in skandinavistiko.

Vinckel-Roisin, Hélène (ur.), 2015: *Das Nachfeld im Deutschen. Theorie und Empirie*. Berlin in Boston: de Gruyter.

Weidacher, Georg, 2017: Textsorten als dynamische, medial geprägte kommunikative Praxen. Diskussion eines medienlinguistischen Textsortenbegriffs anhand der exemplarischen Analyse von Postings in Kommentar- und Diskussionsforen. Bilut-Homplewicz, Zofia, Hanus, Anna in Mac, Agnieszka (ur.): *Medienlinguistik und interdisziplinäre Forschung I. Textsortenfragen im medialen Umfeld*. Frankfurt a. M.: Peter Lang. 151–170. (Studien zur Text- und Diskursforschung 15).

Weinrich, Harald, 2005: *Textgrammatik der deutschen Sprache*. 3. rev. Aufl. Hildesheim: Olms.

Wöllstein, Angelika, 2014: *Topologisches Satzmodell*. 2. Aufl. Heidelberg: Universitätsverlag Winter.

Zifonun, Gisela, Hoffmann, Ludger in Strecker, Bruno, 1997: *Grammatik der deutschen Sprache* (3 Bd). Berlin in New York: de Gruyter. 25–51.

Zifonun, Gisela, 2015: Der rechte Rand in der IDS-Grammatik. Evidenzen und Probleme. Vinckel-Roisin, Hélène (ur.): *Das Nachfeld im Deutschen. Theorie und Empirie*. Berlin in Boston: de Gruyter.

Žele, Andreja, 2012: *Konektorji v slovenščini. Zbornik Matice srpske za slavistiku*. Novi Sad: Matica srpska.

Addition as the Most Frequently Exbraciated Structure of the German Sentence

The article deals with additions (Zusatz) in German online postings of comment forums. Additions represent one of the most frequently observed exbraciated structures in spoken German, i.e., structures placed outside the verbal bracket of a German sentence to the right. However, the latest studies point to the fact that additions are also used in the post-field of written German. The article first gives a theoretical overview of various post-field structures, then provides a definition of the term “addition” and describes its stylistic functions. In the syntactic and functional analysis, additions are analysed in user postings of comment forums, a relatively modern text type of computer-mediated communication that displays many characteristics of spoken language due to its interactivity and dialogicity. An analysis of 188 user postings (12,374 words) from different online newspapers and tabloid newspapers shows that additions are not only frequently used, but also demonstrate a great structural diversity and complexity, e.g., additions within additions, as well as various functional usages. In postings, which show characteristics of oral language, additions are used in ways that resemble their use in spoken language, i.e., they are primarily used for adding forgotten information, modification, gradation and, more rarely, correction of the preceding sentence. Interestingly, additions show little or no significant structural and functional variation across different topics and newspapers. This suggests that they represent a frequent and commonly used linguistic phenomenon in online postings of comment forums. However, there are some differences in their use with regard to individual users: interestingly, users with a high frequency of additions use additions of a particular structural type and function, which can be viewed as part of individual writing style.

Key words: additions, exbraciated structures, post-field, stylistic functions, word order, German language, user postings in comment forums, computer-mediated communication